

TU BISVAT

(A FÁK ÜNNEPE)

KIADJA

JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

GYERMEK- ÉS IFJUSÁGI ALIJA

MAGYARORSZÁGON

BUDAPEST, VÉCSEY-U. 3

ÉS

AZ O. ZS. S. B. GYERMEKVÉDELMI OSZTÁLYA

PEDAGOGIA

BUDAPEST, FALK MIKSA-U. 3

T u B i s v á t .

/ A fák ujéve. /

Tartalomjegyzék.

1. Az agadák könyvéből	1 o
2. Rachel: Hazámhoz	1 o
3. J.Weiz: Fák ujéve Erec Jiszraelben	1 o
4. Smarja Levin: Svat 15-e a chederben	4 o
5. Elkana: A szentjánoskenyérfa.....	6 o
6. J.Weiz: Az erdő és a Keren Kajemet.....	8 o
7. Kuba: Az otffelejttett ásó.....	9 o
8. Levi Ben Amitájé Bizz, ha magvat elvetettél.....	12 o
9. Az ültetés láncá	13 o
10. Héber énekek.....	18 o

Kiadja:

JEWISH AGENCY FOR PALESTINE
Gyermek és Ifjusági Alija
Magyarországon

és

az O.Zs.S.B. Gyermekvédelmi
Osztálya. - Pedagogia.

1. Az agadák könyvéből.

A világ teremtés kezdetén az Örökkévaló eleinte csak az ültetéssel foglalkozott, mint mondják: "És ültetett az Ur először keptet Édenben". És ti, akik az Országban jöttök, eleinte csak ültetéssel fogtok foglalkozni. Mint mondják: "És jöttök majd az Országba és ültettek".

Mondta az Örökkévaló Izraelnek: "Még ha az Országot minden jóval telve találjátok is, ne mondjátok: - telepedjünk le és ne ültessünk - hanem, ahogy mások ültettek számotokra, úgy ültessetek ti is fiaitok számára".

Rabbi Jochanan ben Zakaj mondotta egykor: "Ha facsemete volna a kezdedben és mondanák neked: - ime itt a Messiás - , jöjj és ültess el a facsemetét, s aztán menj és fogadd őt".

2. Rachel: Hazámhoz.

Nem zengtem harci dalt,
édes hazám, s neved
nem díszítettem én
fel ékesen,

csak fát ültettem a
Jordán halk partjain,
csak ösvényt tapostam
a réteken.

3. Jozsef Weiz:

Fák ujéve Erec Jiszráelben.

Nincs még egy olyan ünnepünk, amelybe az erעי természet oly mélyen bele volna vésődve, mint a fák ujéve. Tél és tavasz találkoznak benne. Ő szabja meg a határt a tél vége és a tavasz kezdete között. Mindenhol, szőlőn és mezőn, a gyümölcsösön és a kerten, de még a puszta sziklás hegyeken is megéreződik az élet ébredése.

Svat első napjaiban még zuhog az eső villámlás és mennydörgés kíséretében. Minden medence és minden gödör, minden cserje és minden bokor megtelik vízzel. De ez a szakadó eső jelenti a határt a tél ereje és a tavasz kezdete között.

A természet kibontakozásának minden pompáját megtalálhatod a mandulafában. Nemhiába hívják mandulának, mert ő mendegél legelőször a tavasz elé gyönyörű sárgásfehér ruhájában. A rügyek még be vannak zárva kelyheikbe. De a bimbók már kinyíltak és a rózsásfehér koronájú virágok már elborítják törzsét és ágait, minden hajtását és enyhe és kellemes rózsaszínű terjesztenek. Gyönyörű a mandulafa ünnepi ruhájában, amint magányosan álldogál a többi ilyenkor még mesztelen gyümölcsfák között. Tiszta hótakaró takarja a környéket a koratavasz napjaiban, de a levegő már megtelik a méhek zümmögésével; jönnek, hogy virágmézet szípjantsanak a virágok serlegéből. Nemhiába jelképezték a sötét galuth nemzedékei előtt ennek a mandulafának a gyümölcssei az eleven kapcsolatot Izrael és országa között. És nemhiába érezték benne a kisgyerekek a hazai ízt, mikor a fák ujéven megkóstolták a mandulát. Persze a mandula az egyetlen, amely ebben az évszakban virágba borul.

Svat reggelén kimegy a szőlősgazda szőléjébe és íme a fűgének is dagadnak rügyei, bontakoznak és a zöld csucsok, mintha rejtekhelyről pislogna ki. A szőlőtő is kibontja gyapjuruháját, amely alul kibuccyan a vörös szeszehajtogatott levél. És a mezőkön a zöldes pázsiton a legkülönbözőbb színes virágok olyanok, mint szőnyeg a föld színén. A sziklahasadékok közül kiteint a ciklamen. A fekete bimbóból emelkednek ki a szírek, amelyek a lefelé hajló virágokat hordozzák. A gyerekek szeretik a ciklament, koszorut készítenek belőle és ki is szopogatják a szárában lévő savanykás nedvet. Ha a virágok szárának végét szádba veszed, a ciklamen a pipához hasonlít, ezért pásztorpipának is szokták nevezni. Hívják "Salamon koronájának" is, mert az egyik mese így mondja: "Mikor Salamon király trónralépett, megjelent előtte Isten angyala és így szólt hozzá: Salamon, Izrael királya! Tudd meg, hogy minden király koronát hord a fején -, készíts hát te is magadnak koronát. Menj ki a mezei virágok közé, válaszd ki magadnak a legszebb virágot és annak formájára készíts magadnak koronát. Salamon ki is ment a mezőre és meglátta a ciklament, amely akkoriban egyenesen állott és egy szép koronához hasonlított és megparancsolta embereinek, hogy ilyenforma koronát készítsenek neki. Ezért hívják a ciklament "Salamon koronájának" is. De sok nemzedék után jött az ellenség, betört Jeruzsálembe és a királyok kincstárába és elrabolta Júda királyainak koronáját. Akkor lehajtották a ciklamenek fejüket a fájdalom és a gyász jeléül és azt mondták: ha majd visszatér a korona Dávid fiának a fejére, akkor megint egyenesen fogunk állni, mint egykoron...

Különösen sok Svat havában a kökőrcsin. Ez az a vörös virág, amit minden gyerek szeret. A kökőrcsinek között mint vörös pontok vöröslenek az ífonya virágai. Az ífonyáról azt mesélik, hogy minden olyan helyen virágzik, ahol a makkabeusok vére omlott a hazáért. Aranyló csillagvirág szőnyegek terülnek el az ugar földeken és a hegyhátak déli oldalán a sárga nárcisz ünnepli virágzásának ünnepét.

A nedves mezőkön és a hegyeken a sziklák között meg megtalálhatod azokat az illatos virágokat, amelyeket nárcisznak neveznek. Ugy gondolják, hogy ezek azok a virágok, amelyeket az ősi időben liliumoknak neveztek. Hosszu keskeny levelei közül emelkedik ki a szár, mely egy csokor virágot hord a fején, koronájuk kerek és fehér és sárgás kelyhek vannak rajtuk. Egy szép görög eredetű legenda ezt meséli a nárcisztól:

Galilea hegyei között vándorolt egykor egy kerekarcu, aranvfürtű pásztor, Nárcisznak hívták. Az összes lányok az ő szépségéről beszéltek. De ő minderről semmit sem tudott, mert tükre nem volt és sosem látta az arcát. De egyszer, mikor nyájával leereszkedett a Kármel lejtőjén, Galilea hegyei felé tartott és elérkezett a Kison patakhoz, át akart kelni rajta. A víz felé fordult és meglátta tükörképét a nyugodt vízben. Elámult nagy szépségén, belemerült a vízbe. Ezen a helyen virág nőtt, melynek koronája fehér és kerek, a pásztor arcára emlékeztet, a sárga kehely pedig aranyos fürtjeire. Ezért hívják ezt a virágot nárcisznak mind a mai napig.

II.

Bizony nagy az a forradalom, amelyet Svat 15-e hoz magával a természet, a növény- és állatvilág életébe. Földműves őseink, akik a természet ölében éltek és megértették a fák és fűvek beszédét, megéreztek a természet és a növény megújulását, ezért alkották meg Svat havában a fák újévének ünnepét.

De Erec Jiszraelben, amely az ellentétek országa, völgyek és hegyek, síkságok és dombok országa, nem egy időben kezdődik a növényzet tavaszi megújulása. A Seféla, a Sáron és az Émek meleg vidékek, ott hamarabb kezdenek virágozni a növények, mint a hegyvidékeken, amelyek a hidegnek és a

szélnek övezetei. Ugyanakkor, amikor különböző növények a Sefélában, a Sáróban és az Émekben virágba borulnak, hegylakó testvéreik még csak leveledznek. Amikor viszont a Sefélában még csak leveledznek a növények, a hegyekben már téli álmukat alusszák. Ezért határozták meg a Seféla és az Émek lakói a fák újévének idejét Svat elsejében és Sammaj iskolája eszerint igazodott. De a hegylakók, akiknél a téli időszak tovább húzódott Svat 15-re halasztották el a fák újévét és eszerint rendezkedett be Hillél iskolája is. Erről a vitáról a Misna a következőképen emlékezik meg: " Svat 1-én fák újéve van Sammaj házának véleménye szerint. De Hillél háza azt mondja, hogy csak 15-én". A gyakorlatban a hegylakók legyőzték az émekieket és az idők folyamán úgy vált szokássá, hogy a fák újéve Svat 15-re essék.

A törvény Hillél háza szerint igazodik, vagyis a hegylakók szerint. Az ősi zsidó földműves lakosság legnagyobb részét hegylakó volt. Az esős időszak és a tavaszi napok közötti különbség a növényvilág életében inkább kiütözik, mint a Seféla és a Sárón növényzetében, ahol kutakkal is meg lehet öntözni a kerteket, amelyek tehát zöldelnek az esős és száraz évszakban egyaránt.

Őseink, akik országukban a természet életét élték, nemcsak hogy résztvettek a természet örömeiben és ünnepében, hanem maguk is különféle ültetvényeket ültettek a gyümölcsfákon kívül is. Ezeket az ültetvényeket, amelyeket örömeikben ültettek "örömültetvényeknek" nevezték. Hogy még nagyobb legyen az öröm, a fák újévén szokták ültetni, azokban a napokban, mikor a föld sarjadni kezd és inkább hajlamos az új ültetvények befogadására.

Ez az ünnep, melynek öröme megszűnt attól a naptól kezdve, hogy népünk galutba ment országából, nem felejtődött el testvéreink között akkor sem, mikor évezredekkel keresztül a galutot járták. És ha gyakorlatban nem lehetett megvalósítani az ültetés parancsát, és nem lehetett megünnepelni a fák újévét a szőlőkben és kertekben a növényekkel együtt - de azért minden zsidó megemlékezett erről a naptól és igyekezett ereci gyümölcsöt enni. Ugy tűnik, hogy ezekben a gyümölcsökben akarta a zsidó megtalálni Erec illatának egy cseppjét és legalább eggyel találkozni Erec hatvan ize közül. És milyen nagy és milyen szép volt az öröm a gyerekek között! És milyen édesek voltak az elbeszélések, történetek és mesék, melyeket a rabbi mesélt arról a csodaországról, ahol a tavasz lakik.

De az országba való visszatérésnek mindjárt a kezdetén, még a Bilu idejében, mikor a nép megint arról álmodott, hogy a természet életét éli Erec Iszrajelben, hogy szánt, vet, ültet és dalol, akkor felébred köztük a természet eleven érzése. "A fák újéve". Olyan ifju lett, mint egykoron. Akkoriban a faültetés országdiszítésnek és nagy feladatnak számított. Régi bölcseink szépen fejezték ki ennek a feladatnak a jelentőségét: "A világ teremtésének kezdetén az Ur semmi más dolgot nem talált, mint az ültetést, amint a tan mondja: Kertet ültetett az Ur Édenben. Ezért ti is, ha bementek az országba, először a faültetéssel foglalkozzatok. Erről így szól a tan: ha bementek az országba, ültetni fogtok..." Szokás is volt Iszrajelben, hogy ha fiu született, cédrusfát ültettek, ha pedig lány, akácot. Így szaporodtak az erdők Erec Iszrajelben, de kevés maradt meg belőlük napjainkig!

Mi most feljuttatjuk az ősi szokásokat - és elsősorban a faültetést, már az első földművelő telepések, akik az új korszak kezdetén jöttek Erec Iszrajelbe, megérezték milyen nagy szükség van a kopár országban a faültetésre és ültettek.

Chedera alapításának első éveiben erősen elterjedt a malária. Euka-

liptusz erdőket ültettek a mocsarak kiszáritására, melyek a maláriaterjesztő szunyogok tenyészhelyei. A betegség így csökkent és Chedera ma éppen olyan virágzó és egészséges telep, mint a többiek. Azóta nincs olyan héber település, amely nem igyekszik fasorokat, ligeteket és kis erdőket ültetni a maga területén. Ezek a ligetek teszik őket jobbá és szebbé és tüntetik ki a kopár arab falvak közül.

Ültetvényekkel díszítik magukat a városok új zsidó területei is és többnyire Svat 15-ét választják ennek megvalósítására. A mi időnkben ezt a napot az ültetésre jelölték ki.

Az ültetés most közösségi munka. Ha egy telep ligetet akar ültetni, ha egy új városrész elhatározza, hogy fasort ültet, akkor Svat 15-én előjönnek a diákok tömegei és teljesítik az ültetés parancsát. Énekelve, dalaival halad a diákok felvonulása, hogy fát ültessen Erec Israhelben és az ilyen felvonulás mindig nagy esemény a gyermekek életében és örömteli élmény a tömegek számára, akik az ut két szélén állva szemlélnek a nagy-szerű látványt, amint a nép visszatér földjére és a természetes életmódhoz.

4. " Svat 15-e" a Chederben".

Részlet Semarjá Levin: "Gyermekek a galuthban" c. könyvéből.

Egy szép napon Motje, a rabbi bejelentette, hogy 15-e közeledik és akkor fél nap szünetet fogunk kapni. Azt is magyarázta, hogy ezen a napon kötelességünk sok gyümölcsöt enni. A Chederbe jövet tehát sok gyümölcssel felszerelve kell majd eljárnunk, annyiival, amennyit csak bírunk.

Az orosz tél kellős közepén volt ez a nap. Mindent hó borított. A fák fehérek és hosszukás jégcsapok lógtak a háztatókról, mint felfordított gyertyák. Azok a történetek, amelyeket a rabbi a fák újjászületéséről mesélt, nem voltak tulságosan meggyőzőek. Belesüpredtek a mindannyiunkat körülvevő hóba és meghaltak a fagyban. Csak sajnálni tudtam ezt az ünnepet, mely a tél közepére esett. Nem is neveztük az igazi nevén - "fák újévének". Ez a név tulságosan tekintélyesnek tűnt előttünk ilyen szegényes ünnep számára. "Svat tizenötödikének neveztük, vagy csak röviden "tizenötödikének". Ezen a napon ünneplik a fák ébredését, de nem a mi fánkat, nem Szebilovic's erdei kelnek új életre, hanem őseink erdei Erec Israhelben. "Ott - mesélte a rabbi - nincs se tél, se fagy, se hó. Az az ország közel van Éden kertjéhez, onnan pedig szüntelen meleg szelek fujdogálnak. Ezért virágzanak a fák, a füge, datolya, szentjánoskenyér, a narancs és a gránátalma." - A rabbi ismételtén ránkparancsol: "El ne felejtsetek gyümölcsöt hozni a chederbe". Fügét, datolyát, szentjánoskenyeret még csak tudtunk hozni. De a narancs és a gránátalma egészen ismeretlen, rejtelmű valami volt számunkra, nem tudtuk milyenek, de ezekről a csengő nevekről valami gazdag, aranyló dolgot képzelünk el.

Nem volt könnyű dolog a rabbinak békésen megusznia ezt a napot. Szó-kásom szeptemberi különböző és különös kérdéssel környékeztem meg. Feleletet nem vártam - magam is tudtam a választ, - de ez képzeletemet nem tudta kielégíteni. Ennek az ünnepnek az ellentétei súlyosan érintettek. Hát lehetséges? Mi köze van az arany gyümölcsnek a süvöltő téli viharokhoz? Erőlködtem, hogy elképzeljem az örök nyarat, de sehogyan sem sikerült, így hát kérdést kérdésre halmoztam.

- Mi van az erעי tavakkal? Azok sohasem fagnak be?

- Schasem - feleli a rabbi komolyan - hát nem megtanítottam nektek

hogy Erec Jiszrael vizei Éden kertjében erednek ? Négy folyam van ott: Gihon, Kison, Eufrates és Tigris. Már pedig az csak lehetetlen, hogy az Éden kertben eredő folyók befagyjanak ! Igazm van ott egy ötödik folyó is a Szambatjon. Az meg hétszáz forró követ görgeszt, - igazán nem tud befagyni !

Motjenak, a rabbinak nem tartozott a földrajz erős oldalai közé. Ő biztos volt benne, hogy az Édenből hömpölygő négy folyam zsidó folyam, hiszen Éden kertje is a zsidóké. Mi gyerekek pedig hozzá hasonlóan sziklaszilárdan hittük, hogy Éden kertje a miénk, zsidóké, miénk Mezopotámia, Tarachnak és fiainak hazája és miénk a Hermon és Libanon erdőségei.

Mikor a rabbi Éden kertjéről kezdett mesélni, mindjárt megoldódott az én nyelvem is és megint kérdezősködni kezdtem;

Szegény Motje egészen megzavarodott és nem tudott mit válaszolni.

- Mi szükségük van Erec Jiszrael fájának ujévre, ha ott egész éven át nyár van ? Miért nem tudnak egyfolytában nőni és virágozni ?

Ez volt a legravaszabb kérdés, és a nyíl talált. Egy pillanat alatt lázadó suttogás suhant át a chederen:

- Nincs is ujévük a fájknak! Kitalálás az egész!

Ez nem volt a rabbi inyére. Bizonytalanul dadogott:

Erec Jiszraelben a fák olyan finomak, hogy még ilyen nagyszerű klímában sem tudnak egész éven át virágozni.

Képzeletem előtt megint megjelentek a legendás narancsok és a csodás gránátalmák.

Otthon a fák ünnepén egész hétköznapi volt minden. Az egyetlen eltérés a szokottól csak annyi volt, hogy anyám préselt fügét, datolyát és szentjánoskenyeret adott, hogy vigyem magammal a chederbe. Miközben becsomagolta a gyümölcsöket, Erec varázsárról beszélt, a tejjel mézzel folyó országról és csodás gyümölcsöket termő fáiról, a kecskékről, melyek a fáról eszik a szentjánoskenyeret. A mi gyümölseink össze sem hasonlíthatók az övékével.

Szomorú ünnep volt ez. Mert hát fügét, datolyát, szentjánoskenyeret vehettünk a boltban egész éven át. Miféle különös értékük lehet ezeknek ? Gyümölcsük kemény, száraz, idejétmúlt, nedvét vesztett áru. Ezekkel a száraz gyümölcsökkel akartak bennünk friss érzéseket ébresztetni, üde elképzeléseket a messzi és mégis oly közeli országról!

5. Elkana:

A szentjánoskenyérfa.

/Ősi legenda:/

Vénséges vén szentjánoskenyérfa alatt egy Jeruzsálem felé néző meredek domb tetején ült a társaság.

Svat havának egyik tiszta, hűvös napja volt. Ködbéborult messzeségek bukkantak elő és tűntek el megint. Dombok, völgyek, sziklaszirtek álltak teljes pompájukban. Moab hegyei felé tekintettek, melyek mint kecskenyájak heverték és a Holt tengert rejtegették belsejükben. Szép nap volt ez! Fák újévi! Új arca van a világnak. Vízrel terhes felhők fürdették, osdatták az eget. Kékszinű és átlátszó az ég. Szélén arany nap ragyog, melengeti a halmokat és sziklákat, gyengéd szeretettel simogatja a hasadékokból kikandikáló virágokat és füveket. A levegőben halk bugás. A madarak bugnak és ujjongva fogadják a természet és a teremtés megújulásának napját.

Vénséges vén szentjánosfa alatt, a dombtetőn ül a társaság. Magányos a fa, törzse csonka és odvas, kevés ága lekonyul, de gyökerei még nedvdusak, sziklával fonódnak egybe és a mélységek felé törnek.

Hogy került ez a szentjánoskenyérfa erre a sziklahegyre, melynek oly nehéz feljutni a csucsára? Ki ültette ide, ki ápolta, ki vigyázott rá? Valaki beszélni kezdett és elmesélte a magányos szentjánoskenyérfa legendáját. Ez a legenda nincs meg a könyvekben, sem a régi tekerosekben. A jeruzsálemi hegyek felől bugó éles szél hozza és éleszti újra ezt a legendát évről-évre Svát 15-én. És eképpen szól a legenda:

A rómaiak ostrom alá vették Jeruzsálemet. Katónáik sáska módjára lépték el a völgyeket és a halmokat, kivágtak és kipusztítottak minden fát és minden növényt, Jeruzsálem falai alá szállították őket, hogy sáncokat építsenek és ostromgépeket gyártsanak, meg faltörő kossokat csináljanak belőlük. Így akarták bedönteni a város falait.

Ezen a kiemelkedő magaslaton akkoriban egy zsidó vitéz lakott, csak ő és egyetlen fia lakott e helyen. Mindenki sziklaembernek hívta. Mert olyan erős és bátor volt ez a férfi, mint az a szikla, melyen megépítette fészket, a sasfészket.

Hosszu ideig védte a magányos vitéz és fia Jeruzsálemet. A meredek hegy tetejéről harcolt vitézül, halált megvetve a rómaiak ellen. A lejtőkön sulyos köveket görgetett a rómaiakra. Sok római harapott a fübe miatta, a jeruzsálemi ut pedig zárva maradt előttük. A büszké és gőgös rómaiak fogukat csikorgatták mérgükben és szégyenükben: egyetlen zsidó vitéz mer az utjukba állni. Minden erejüket összeszedték és százával meg ezrével sereglették körül és ostromolták a hegyet, meg a magányos vitézt.

A jeruzsálemiek jól látták mi történik a távoli hegyen, nagyon megörültek és elküldték üdvözlésüket és imáikat a messzeségből a Sziklaemberhez és ifjú gyermekéhez.

De a Sziklaember tudta, hogy már nem sokáig állhat ellen a rómaiaknak; magához hívta a fiát és így szólt hozzá: "Ma éjjel átvágjuk magunkat a sötétben Jeruzsálembe, szent városunkba. Imádkozzál, aztán övezd fel kardodat és készülj az utra!"

Kacsringós üsvényeken érkezett az apa és fia Jeruzsálembe. A

rómaiak már csak a hegyen tudták kitombolni mérgüket. Törték, zuzták, mindent tönkretettek, amit csak találtak. Gyökerestül kitépték a fákat és sóval hintették be a helyet. Titus még elrendelte, hogy ez a hegy pusztá maradjon mindörökre, - ember lába ne lépjen rá többé és ne teremjen rajta fű, fa soha. Az egész táborban kihirdették Titus rendelkezését. Még az ostromlott Jeruzsálemba is eljutott a híre.

A Sziklaember és fia is hallották a rendelkezést és nagyon bánkódtak. Az egyik elkeseredett ütközetben pedig súlyos sebet kapott a Sziklaember. Kivitték a csatatérről és a fia ott állt a betegágya mellett.

A sebesült vitéz ott feküdt a heverőn és égő szemével szeretettel és sajnálkozva nézte egyetlen fiát,

" Napjaim meg vannak számlálva. Jó nekem, hogy a szent Jeruzsálemba hunyom le szememet. De fülemben zakatol a gaz Titus parancsa, hogy a mi hegyünket elpusztítsák és kiirtsanak róla minden fát, minden fűszálat. Ne teljesedjék a gonosz szava!

Az apa összeszedte maradék erejét, felemelkedett egy kicsit és a messzeségbe merasztette tekintetét.

" En most látom messziről a mi hegyünket. Látom feldult fészkünket és a kivágott fákat. Nem lesz nyugtom a sirban, ha te fiam, nem hasítasz új barázdát azon a helyen..." A fiu apja lábai elé vetette magát, szívére apja szívére tette és megesküdtött - Amíg élek a földön, nem felejttem el a hegyet. Rá fogok gondolni és megszüntetem gyászát, fát fogok ültetni rajta.

Az apa arca ragyogott, megegyeszer belebámult a messzeségbe, gyengéd, szerető tekintettel nézett fiára, aztán kilehelte lelkét.

Jeruzsálem falai leromlottak. A szentély a lángok martaléka lett. Jüda hősei elestek, akik életben maradtak, fogságba mentek. A rómaiak dühe Jeruzsálem és környéke ellen fordult, idegenek közt osztották ki a földjét. A Sziklaember hegyéhez pedig öröket rendeltek, akik vigyáztak Titus parancsára, hogy ne ültessenek semmit azon a helyen. Ezer szemmel vigyáztak az örök minden zsidóra, minden lépésüket ellenőrizték és senkit sem engedtek a meredek hegy közelébe, amely kopáran állott.

A fiu pedig megőrizte szívében apjának parancsát. Egy rejtett barlangban szentjánoskenyér palántát növelt magának és minden őrsegnél jobban vigyázott rá. És Svat 15-ének éjjelén, mikor a hegytetőkön esőfelhők hevertek, a fiu a rómaiakat kijátszva, kiszökött a városból és a távoli hegy felé vette útját. Az eső szakadt és a völgyek és a mélyedések megteltek vízzel. A fiu vizeken gázolt át, megbotlott a köveken, felbukott és megint felállt. Csúron víz volt már a reszketett a hidegtől, de megdermedt kezében csak vitte a gyenge palántát, szívéhez szorítva melengette, mászott felfelé, egyre csak mászott a titkos ösvényeken.

Hajnal felé ott állott a fiu annak a hegynek a tetején, ahol bölcsője ringott valaha. Körmével kaparta a sziklás földet, mélyítette a gödröt és elültette a szentjánoskenyér palántát.

Svat napja a hegyek fölé emelkedett, arany sugarak árasztották el a lerombolt várost, kopár hegyeket és sziklákat és körülfonták a hegyről leereszkedő fiu fejét. Ekkor azonban a rómaiak is észrevették a zsidó fiut, aki eddig rejtve volt szemük elől, és kilőtték rá nyilait, halálos nyilait...

De Izrael gyermekei szívükbe zárták a fiu emlékét. És szokásukká vált, hogy svát 15-én fát ültetnek és szentjánoskenyeret esznek.

A vénszentjánoskenyérfa alatt ültünk egy magas hegy tetején. Hideg szél fuj és lábunk alatt a dombokon Jeruzsálem.

6. J. Weiz:

Az erdő és a Keren Kajemet.

A Keren Kajemet Léjiszrael is foglalkozik erdőültetéssel a "faültetési alap" útján. Ezt az alapot még a háboru előtt alapították a "Herzl erdő" létesítésére. Az erdősítéssel az a KKL célja, hogy a településre alkalmatlan területeken létesítsen erdőket, pl. aszikliás hegyekben. A "faadományok" segítségével egyre több KKL földön lévő telep mellett ültetnek erdőket és ligeteket. Ezeknek közös neve "Herzl Erdő". Egyes részei - 1000 fáju ligetek és 100 fáju kertek - különböző emberek, vagy közösségek nevét viselik.

Az a föld, amelyen a KKL ligeteket ültetett, többnyire sziklás. Mindennév a legalakalmasabb faféléket ültetik, mint pl. körisfát, ciprust, akácot és másféléket. Körisfa erdők vannak Huldában, Ben Semenben, Kfar Hitimben. Mindegyikben sok tízezernyi fa. A legterjedelmesebbek - többszázezernyi fával - Ginegarban és Mismar Haemekben. Ginegar hegyeiben ültették a "Balfour erdőt". Ez több, mint ezer dunamnyi területen fekszik, mintegy 3000 körisfa van benne és a többi ligetekkel együtt a Ginegari erdőség mintegy 400.000 fát számlál. A Mismar Haemeki erdő ma már 670 dunamon terül el, 175.000 fával és nemsokára 1200 dunamra fog kiterjedni. Hasonló erdők vannak most keletkezően a nahalali hegyeken és Haroset Hagojimban. A KKL erdeiben eukaliptuszok és kazuarinák is vannak, ezek mocsaras területeken és hasonló helyeken vannak. A "Brazíliai Zsidók Erdeje" mintegy 60.000 eukaliptuszfát számlál. Öröm nézni ezeket a sudár fákat, melyek egészen olyanok, mint a chederai erdők.

Mindezekon felül a KKL a régi erdők maradékaival is foglalkozik. Nahalal, Sejch, Avrej és Haroset Hagojim közelében más földekkel együtt vásárolta őket a KKL. Ezek az erdők kb. 15000 dunamon terülnek el. A Pika is az erdősítésnek szenteli ereje egy részét. Főleg eukaliptuszt ültetnek ők is Kivra mocsarain és a tengerparti vidékeken Cesarea és Binjamina között.

De ez az egész erdősítő munka, ha jelentősége a háboru előtti ezirányu tevékenységhez képest, igen nagy is, mégis semmivé válna, ha arra gondolunk, menni még a tennivaló addig, amig az ország vásszakapja azt az erdőkoszort, mely valaha diszította, míg fával boríthatjuk az összes kopár hegyeket és puszta sivatagokat. A régi és új erdőségek együttes területe ma csak 3%-a Nyugat Palesztina területének, míg a puszta terület, melyet csak erdősítéssel lehet feljavítani, több, mint 30%-ra ug. kb. 7.500.000 dunamnyi területen.

Hogy ezt a területet erdősíthessük - dunamanként átlag 200 fát kell ültetnünk, vagyis összesen 1.500.000.000, mond egymilliárd ötszázmillió fát. Még ha a lehető legnagyobb energiával folytatnánk is a faültetést és évenként néhány millió fát ültetnénk és, ha a kormányzat legalább ugy venne részt a komoly munkában, mint mi, még akkor is sok évig tartans, míg országunk vissza nyerné ősi képét. Bizony nagy munka van még előttünk és az utánunk jövő nemzedéknek, de fillérről fillérre gyülik a nagy összeg és fáról fára az erdő és a jövőben "még gyökeret ver Jákob".

7. Kuba:

Az otffelejttett ásó. /:Elbeszélés:/

A barakok közt fuj, süvölt a szél. Hosszu, elnyújtott a sivitása: szszsz...szszsz...szszsz... Futva jön le a szél a hegyekről, menydörögve vág keresztül a liget ide-oda hajlongó fái közt. A gyümölcsfák közt száll a kertben és a tőkék közt a szőlőben, letépi róluk a leveleket, aztán betör a gazdaság udvarába. Megzörgeti az ablakokat és a zsalukat, recsegve rázza az ajtókat, behatol a juhok aklába, a tehenek és lovak istállójába, aztán tovább rohan, tovább a mezőkre és völgyekre és jajongó dal van a szájában: szszsz...szszsz...szszsz...

A szerszámraktárban sötétség van. A kapák szép sorban állnak a fal mellett. Mellettük lógnak a csákányok. Oldalt az élesfogu vasvilla ácsorog. A sarokban a kalapács hever. Csend van a raktárban. Csak a szél sivítás hallatszik.

Egyszerre csak felsóhajt a kapa: - Brrr, hideg van, de rossz ez a szél,

- Fáj a testem. Ugy elfáradtam ma - mondta a csákány.
- Hideg van, hideg van - suttogják a kapák és összébb húzódnak, hogy melegedjenek egy kicsit.

- Ez a rossz szél - mondja a vasvilla izgatott hangon.

- Gyere ide - pihegi neki a kalapács madárvékony hangon. Itt nálam, a sarokban meleg van.

- A zsalu zörög: - Tuk, tak, tuk, tak - mint az óra.

Az ajtó meg felel neki: - Tak, tuk, tak, tuk.

- Hol fáradtál úgy el? kérdezi a kapa a csákányt.

- Ma a ligetben voltunk, fiatal kőrisfákat ültettünk, az ültetés napja volt ma, Svat 15-e, a fa, palánk és virág ünnepe. A kibuc minden tagja és a gyerekek kimentek ültetni. Mi csákányok nyitottunk gödröket az ültetéshez, mi törtük a sziklát és a követ, mi téptük ki a gáz és a bozótot. Sok gödör, sok szikla, sok palánta - és most ...

- Elfáradtunk - sóhajtottak a csákányok.

- Szép volt az ünnepély - csattogta a kalapács - a zöld-erdő megnő és kiterjed.

- Szép volt az ünnepély - hagyta rá a vasvilla örvendő hangon, mert melege volt a kalapács mellett, a hideg szél nem ért el hozzá.

- Mond csak csákány - kérdezték a kapák - csak egyedül ti, csákányok ültettétek a palántákat?

- Nem. Az ásó is segített nekünk. Az ásó jóbarátja a fáknak és a palántáknak. Igaz, ásó koma? - kiáltott a csákány kuckójából egy másik sarok felé, ahol az ásó szokott pihenni, de a sarokból nem jött válasz.

Hé ásó koma - ,miért nem felelsz nekem? - kérdezte a csákány. - Talán alszol a nagy fáradságtól?

De a sarokból egy hang sem hallatszik.

A csákány leszállt helyéről és sirós hangon szólt:

- Hol vagy csákány koma? -

Egyik sarokból a másikba szaladt, hogy megkeresse az ásót. A többi csákányok meg a kapák segítettek a keresésben.

De az ásó sehol sem volt.

- Ásó! Ásó! - Kiáltoztak mindannyian. - Hol vagy? -

De senki sem válaszolt. Csak a szél füttyült, süvöltött. És a zsáku zörgött: tuk-tak, tuk-tak, mint az óra.

Az ajtó meg felel: tak-tuk, tak-tuk...

Egyszerre csak a kalapács kezdett csattogni: - Talán menjünk és keressük meg az ásót, hátha baja történt és segítségünkre van szüksége.

- Igen, igen, keressük meg! - Kiáltották a csákányok és a kapák.

- Már meg majd itt maradok és várom mielőbbi visszatéréseteket - mondta a vasvilla és behúzódott meleg kuckójába.

- Gyertek - csattogta a kalapács és az ajtóhoz ugrott.

A szögek utánaszaladtak és finoman csipogtak, mint a kis madárfiókák.

Mindannyian kitódultak: elől a kalapács, körülötte a szögek, utánuk a kapák és a csákányok. A kalapács türelmetlenkedett:

- Gyorsan! Gyorsan! - A csákányok kőrök köre ugráltak, rögről rögre, a kapák nehézkesen ballagtak utánuk a sárban, a szögek: pik-pik, pik-pik, táncoltak és ugráltak: most itt, most ott, most itt, most ott...

Mikor a juh-akol mellett mentek el, báránybégetést hallottak, siró, szomorú bégetést. Megálltak és figyeltek. A kalapács csattogott: - felugrok és megnézem. Mindjárt visszakövök. Várjatok egy percre!

A szögek is utánaugrottak: most itt, most ott...

Bementek az akólba. Odamentek a siró bárányhoz és megkérdezték: - miért sirsz báránykám? -

- Kis barikám született - bégetett a bárány - kis, gyenge barikám, a hideg szél meg benyomul az ablakon és megfujja gyenge testét. Segíts nekem drága kalapács, próbáld meg bezárni az ablakot.

- Csak ennyi az egész? - csodálkozott a kalapács. Felugrott az ablakhoz, elővett két fatáblát, egyet - kettőt rávert a szögekre a táblákon és az ablak már be is volt zárva.

- Köszönöm, köszönöm - bégetett a bárány.

- Köszönöm, köszönöm - petyögte a fehér barika.

Megint az udvarban szaladtak, a kalapács sürgel, a csákányok kőrök-köre ugrálnak, a kapák nehézkesen ballágnak és simogatják a sárát, a szögek meg: pi-pik, pik-pik, táncolnak és ugrálnak: hol itt, hol ott, hol itt, hol ott...

Az ásó meg nincs sehol. Egyszerre csak - mikor éppen a medence mellett voltak, füttyülve szólt reájuk a szél: - gyorsan, gyorsan, siessetek! Az ásónak segísetek!

- Hallottátok? - kérdezte a kalapács - Hallottátok a szél hangját a hegyekből, az erdőből?

- Az erdőbe! - Kiáltották a csákányok - Fussunk az ültetés helyéhez, ott ünnepezték ma svát 15-t, talán ott várja az ásó a mi segítségünket.

A ciprus fasoron át kapaszkodnak felfelé. Az ut kanyarogva emelkedik. Két oldalt a nagy, fekete erdő terül el, zug és halkán suttog: - siessetek, siessetek, el ne késsetek, el ne késsetek!

A szél süvít: -Gyorsan, gyorsan, siessetek, az ásónak segítsetek!

- Ez itt az ültetés helye - szólt hirtelen a csákány.

A nagy erdő mögöttük volt. Nagy, felszántott földet láttak maguk előtt, s ha lehajoltak, apró, gyenge kórissfa-palántákat láttak.

- De hol az ásó? - kérdezte a kalapács.

- Hol vagy ásó, hol vagy? - kiáltották egyszerre a szerszámok.

Se hang, se felelet. Köröskörül néma csend.

- Hé, szögek! - rendelkezett a kalapács, - eredjetek, keressétek meg az ásót!

A szögek egy szempillantás alatt szétszéledtek. Nem maradt egy talpalatnyi föld sem, amit meg nem néztek.

Egyszerre csak kiáltás hangzott valahonnan: - megvan az ásó!

A felszántott terület egy zugában megcsillant az ásó acéltete. Barátai közeledtek hozzá és álmélkodva látták, hogy ott áll az ásó és forgatja a földet. Mellette fiatal kórissfa-palánta Tekszik. A kapák nem értették, hogy mi történt itt, mi keresnivalója van az ásónak ilyenkor éjjeltájt a nagy erdőben, hogy miért nem ment velük együtt hazra.

Az ásó felemelte a fejét és így szólt: - Milyen jó, hogy segítségemre jöttetek, barátaim! Mikor ma befejeződött az ültetés ünnepe és a gyerekek már dalolva tartottak hazafelé, akkor én is menni akartam. De amikor erre a helyre érkeztem, megláttam egy kis gödröt és mellette egy elfelejtett kis palántát. Fiatal, apró kis palánta, csak ma hozták a faiskolából. Odamentem hozzá és hallottam vékonyka hangját: - Ásó, ásó, segíts rajtam. A gyerekek elfelejtettek elültetni és most éhes, szomjas vagyok, szárazak a gyökereim. Ültess el engem, hád ilyam gyökereimmel a föld táplálékát. Segíts rajtam jó ásóm!

-Csak hallgattam könyörgő hangját és szerettem volna segíteni rajta, de sehogysikerült. Sokat dolgoztam, el is fáradtam. De most... olyan jó, hogy eljöttetek, kedveseim! Együtt majd sikerülni fog.

- Éljen az ásó! Éljen a palánta! - rikkantott a csákány. - Csákányok! Mélyítsétek a gödröt, kapák! szórjátok ki a földet, szögek! Emeljétek fel a palántát!

A csákányok felugrottak, körbeálltak és egy kettőre kimélyítették a gödröt. Előugrottak a kapák, körbeálltak, kiszórták a földet. A szögek, meg a gödörbe vitték a palántát. Szépen elrendezték a gyökereit, az ásó ragyogó arccal szórta be a földet a gödörbe, a kalapács körülugrálta, táncolta a palántát, erősen ledöngölte a földet a gyökerek fölött.

A zöldelő palánta csak állt és mosolygott. Erősen a talajba kapaszkodó gyökerei teleszitták, - itták magukat. A szél meglengette és ő hajbókolva köszöngetett vékony hangján: - Jó barátaim, áldottak legyetek, mert segítettek a kis palántának. Legyetek áldottak!

- Hedád a palánta! Hedád az erdő! - kiáltották a szerszámok -.

- Hedád az ásó! - kiáltotta a palánta. Az erdő meg felelt reá: hedád! Hádád!

A hegy lejtőjén már lefelé tartottak a szerszámok. A kalapács elől, utána sorban a szögek. Utánuk a csákányok. Az ásót közrefogták. Végül a kapák bal-

lagtak, dalolva meneteltek:

- Mily jó, ha nő az ültetvény,
Itt van az idő, ültessünk vigan!

S a szél kíséri őket vontatott süvítésével: -Chámisá ászár bisvát...

/Fordította : Dr. Márton Benő/

8. Lévi ben Ámitáj:

Bizz, ha magvat elvetették...

Bizz,-magot ha elvetettél!

Fát ültettél - nem hiába!

Csengjen csákányod csapása.

S ha téglát téglára tettél,

Függőönt feszíts, a vázat

Töltsd meg és építsd a házat.

Cseng majd csákányod csapása.

Fát ültettél, - nem hiába!

Bizz, - magot ha elvetettél!

/ Fordította: Dan Livni/

9. Az ültetés láncá.

A jelenetet egy teremben kell rendezni. A jelmezeket és a többi szükséges kellékeket a chávérok készítik el. Az egész gdud /kén/ résztvehet az alakításban. A jelenetek egymástól csak énekszámokkal legyenek elválasztva. Az énekszámokat a gdud /kén/ repertoárjából válasszák.

I. A sivatagban.

Egy chávér megüti a zongot: Kivomulás Egyiptomból, a zsidó népet Mose a Szinaí hegy lábához vezeti. A nép megkapja a Tórá, a zsidó törvénykönyvet, hogy az előkészítse őket jövőendő hazájukban folytatandó életmódjukra.

/ Három pátriárka érkezik. Járásuk és megjelenésük méltóságteljes. Beszélgetnek egymással.

Kb. tíz zsidó jön velük szembe. A nép köréjük csoportosul./

Hangok a tömegeből: O Jehuda főnöke, sálom! O, sálom, Zevulon főnöke! stb.

A pátriárkák / fejükkel jobbra és balra bólintva, kezüket a szívéikre téve/: Sálom, Jehuda atyái! Sálom, Zevulon atyái!

Hangok: Honnán jöttök, Izrael atyái?

A pátriárkák: Mose hívott bennünket... / Halkan tovább társalognak /

Egy a tömegeből szomszédjához: Nem mondtam neked ma reggel, amikor hallottam a trombita szavát, hogy a mi közösségünk főnökeit hívják most össze?

A tömeg, amely körülöttük van /előretolakoóván/ : Mi ezt mindnyájan tudjuk, jól tudjuk. Azt hiszed, mi nem ismerjük a tábori szabályokat épp olyan jól, mint te?

/ A pátriárkák, irányt változtatva, találkoznak a tömeggel, amely követte őket./

Hangok: Főnökök, beszéljétek el nekünk, mit mondott Mose nektek!

Egy pátriárka: Mose beszélt nekünk a törvényről és az igazságról, amelyek uraóknak azon a jó földön, amelyeket Isten nekünk rendelt.

Hangok: Meséljétek el nekünk Isten szaváit! -Nem eleget bolyongtunk már a sivatagban? Mikor láthatjuk meg már hazánkat?

Egy pátriárka /felemelt kézzel csendet int/ : Ezt még ma meg fogjátok tudni. Jelenjétek meg idejében a gyülekezeten és mi ott tudotokra fogjuk adni a szent parancsolatokat, mert Mose mondá nekünk: Gyűjtsétek össze ma az én népem, hogy kihirdethessem előtte az Ur, a mi Istenünk parancsolatait.

/ A pátriárkák elmennek. A tömeg eloszlik. /

II. Mindenki a saját szőlőtökéje és fügefája alatt fog élni.

Egy chávér megüti a zongot: A zsidók sokáig bolyonganak a pusztában. Végül is megérkeznek hazájukba. Mose ígérete megvalósult és ók most saját földjükön, saját fáik árnyékában élnek.

/Fuvola hangja hallatszik. Egy pásztor jön. Földmivesek is jönnek, szerszám-jaikkal megrakva. Megjelenik egy öreg ember ásóval. Kis unokája palántával a kezében követi őt. Az öreg ázni kezd, unokája segít neki a földet egyengetni és elültetni a fát. /

A gyermek: Nagypapa, hány éves vagy?

Az öreg: Nyolcvan éves vagyok.

A gyermek: Miért töröd magad annyira, hogy elültessed ezt a fát? Fogsz talán még enni a gyümölcséből?

Az öreg: Én elültetem, kicsikém. Ha élek még akkor, mikor ennek a fának gyümölcsei lesznek, annál jobb. Ha előbb halok meg, a gyümölcsök gyermekeimé és az ő családjaiká' lesznek. Te fogod enni azoknak a fának a gyümölcseit, amiket én elültetek, mint ahogyan én is azoknak a fának a gyümölcseit eszem, amelyeket az én elődeim ültettek.

/Az öreg egy darabig csendben folytatja munkáját, azután elnézve a gyereket, aki a palántát öntözgeti, folytatja:/ Te is gyermekem ugyanazt fogod tenni. És folytatni fogod a fák ültetését akkor is, ha öreg leszel, nemde?

/ Befejezi a munkáját, összeszedi szerszámjait és felkel. A gyermek a gyenge növény fölé hajol. Az öreg szeretettel nézi a gyereket és a fácskát. /

Az öreg /magában/ : A nemzedékek követik egymást, csak a föld marad állandó.

/ Kimegy. A gyermek fölkel és követi őt. /

III. Tu bisvát a chéderben.

/ Néhány chávér hoz egy táblát és padokat és elhelyezi azokat, mint az iskolában. A növendékek megérkeznek. Elhelyezik könyveiket és játszani kezdenek, várva a rabbi érkezését. Lépések hallatszanak. A tanítványok " a rabbi! A rabbi!" kiáltással gyorsan elfoglalják helyeiket és úgy tesznek, mintha már régen tanulnának. Bibliai mondatok foszlányai hallatszanak. /

/ A rabbi belép. A talit és tfilin - zacskó a hóna alatt. Egy színes, zsebkendőbe göngyölt csomagot tart a kezében /

A rabbi: Salom alechem!

A növendékek: Sálom! Sálom!

A rabbi: Ma nem tanulunk tovább, mint délig, gyermekeim. Ma van Tu-bisvát, nagy ünnep, a fák ujéve.

/ A gyermekek örömrávallgásban törnek ki, némelyik gyorsan becsukja a könyvét. /

A rabbi: Bizonyára hallottatok már erről az ünnepről: a fák ujéve... Minden fa felett ítéletet tartanak ma. /Hallani kintről a szél zugását/ Ezen a napon határozzák el, hogy melyik fa marad életben és melyik fog meghalni.

/ A zivatar teljes erővel kitör. /

Egy gyermek: A mi udvarunkban a szél gyökereitől kitépott egy fát. Sorsa

betaljesedtet és meghalt.

/ A gyermekek meglölik könyökükkel, mire elhallgat./

A rabbi: Halljátok, hogy tombol a vihar? Milyen szörnyű! Maga az ördög az, aki kint száguld, megtámadva a fákat éppen ma, az ő ítéletük napján.

/ A gyermekek reszketnek, közelebb húzódnak egymáshoz./

Egy gyermek: Amikor ma reggel a kert előtt elhaladtam, láttam a fákat, úgy imbolyogtak, mintha imádkoznának.

/ A gyermekek újból elhallgattatják a fecsegőt./

A rabbi: A mi szent hazánkban sem az ördög, sem a tél nem uralkodhat. Az ország közvetlenül a paradicsom mellett van és az az édes szelidség, mely onnan átáramlik, állandó virágzásban tartja a fákat, még a tél közepén is. Fügefák, datolyapálmák, szentjánoskenyérfa... Éppen ma érnek meg a gyümölcsök Erec Jiszráélban; most el fogjuk mondani a "Sehehejonu" áldást ezekre a jó gyümölcsökre. Elhoztam nektek a Tu-bisvát gyümölcsseit.

/ Felnyitja a csomagot és széjosztja a gyümölcsöket a gyerekek között, mondván: mondjuk el együtt a "Sehehejonut" ./

/ A gyermekek elfogyasztják a gyümölcsöket./

A rabbi /elővesz egy szentjánoskenyeret/ : Nézzétek meg jól ezt a szentjánoskenyeret. Nem hasonlít Izraelhez? Erec Jiszraélben, szülőföldjén a szentjánoskenyér nagy, friss, tele nedvvel és étellel. Látjátok, milyen lett idegenben? Nézzétek, hogy kiszáradt, összeráncosodott... Hogy hasonlít hozzánk, Izrael népéhez! Mi is virágzásban és növekedésben vagyunk a mi hazánkban, tele vagyunk életkedvvel. Itt a galutban kiszáradtak, nyomoruságosak vagyunk... / egy ideig megindultan hallgat. Hirtelen feleszmélve felkiált:/ O de mi újjá fogunk éledni, újból kiegyenesedünk és kivirulunk, amikor eljön az utolsó ítélet napja és a mi Messiásunk megjelentek! /Megint elhallgat, majd néhány másodperc után folytatja:/ Most menjetek és ne felejtsetek el elmondani a "Sehehejonu" imát teljes szívetekből otthon is, hogy szüleitek is veletek mondhassák. Isten azt akarja, hogy nemsokára elérkezzünk a Messiás idejébe.

/ A gyermekek örvendezve eltávoznak. Az utólsók magukkal viszik a padokat és a táblát./

IV. A fiatal chalucok a galutban.

Egy chávér megüti a gongot és így szól: Évek multak el; az álom megvalósuláshoz közeledik. A galutban a zsidó gyermekek ezrei készülnek elő az alijára.

/ Egy csoport gyermek mozgalmi ruhában, sorban érkezik, egy "Tu-bisvát", vagy a természetéről szóló himnont énekelve. Félkörben felállnak./

A csoportvezető: Az erdő fogad bennünket hideg lehellelével. Itt vagyunk a szunnyadó erdő közepén, csend vesz bennünket körül. A város lármája nem ér el ide hozzánk. Ben midbárok! Milyen jó is hozzánk az erdő. Üdvözljétek ennek a birodalomnak minden lakóját!

/ A gyerekek hosszú, erős kiáltással válaszolnak./

Csoportvezető: Látjátok, ezek a szép dombok itt köröskörül milyen boldogok. Az életet hordják magukban. Szép, pompás erdő borítja lankáikat. De látjátok, ezt a gyönyörű erdőt nem mi ültettük. Ezek a fák tehát nem a miénk. A mi hazánk dombjai, hegyei kopárak. Néhányan testvéreink közül, a pionirok, már ott vannak és elkezdték a beültetést. De a munka nagyon nehezen halad. Ez nagy dolog, nemzedékekre szóló feladat... Nem segítenétek ti is ebben a munkában? Nem küldhetnénk el fácskáinkat egy új erdő számára a mi hazánkba? Esküdjünk meg, hogy nem nyugszunk addig, amíg hazánk minden dombja és hegye nem lesz beültetve erdővel!

/ rövid szünet/

Csoportvezető: Az egész föld összes erdei egyesülnek, egyik fa a másiknak adja tovább a jó ujságot és a kopár dombok örvendeznek; szomorú korszakuknak nemsokára végeszakad! Izrael gyermekei megesküsznek, hogy zökd diszbe öltöztetik őket, befedik őket növényzettel.

A B.M.-ek: Éljen az erdő!

A fák visszhangja: éljen az erdő!

/ A gyerekek sorakoznak és elmennek, mindegyikük egy ágat visz magával./

V. A fák ünnepe Erec Jisraelben.

/ Egy csoport gyermek fehérbe öltözve, palesztinai szokás szerint. Fiatal palántákat hoznak cserepekben, ásót, öntözőkannát. V alakban sorakoznak, énekelve. Egy gyermek, az ültetők vezetője, odaáll a V csucására.

A leégett erdő képviselői érkeznek, hozzák egy elégett fának a csonkját. Felállnak szemben az ültetők vezetőivel./

Egy a képviselők közül: A leégett, növényzetétől megfosztott erdő küldött engem hozzátok a Tu-bisvát ünnepére. Azt mondta nekem: Végy egyet az én csonkjaimból és vidd el Izrael gyermekeihez, akik épen most ültetnek, hogy emlékezzenek rám ezen az ünnepen és az én ujjáéledésem legyen az első örömük.

A képviselők / az ég felé emelve a csonkot/: Nézzétek testvérek, ezt tették a mi ültetvényeinkkel. Hallgasáátok meg a leégett és sivár erdő panasztát és ne felejtsetek el soha.

Az ültetők: Soha nem fogjuk elfelejteni.

/ A képviselő odaadja a csonkot az ültetők vezetőjének, ez utóbbi előrejön, a gyermekek pedig félkörben köréjük csoportosulnak. Mindnyájan maguk elé néznek, mialatt a vezető a jizkort mondja:/

Emlékezni fogunk hazánk fáira, melyet a szívtelen emberek könyörtelenül kiszaggattak és elégették.

Emlékezni fogunk fáink meggyalázott becsületére.

Emlékezni fogunk testvéreinkre, az ültetőkre, Izrael óreire, akiket megölték hazájuk és népünk becsülete védelmében.

Nem feledkezünk meg arról, miközben újból ültetjük szétült erdeinket, hogy a mi erdeink legyenek a legszebbek az egész földön.

Hűséget esküszünk a fáknak, hazánk növényeinek és Erec Jisrael földjének.

Az ültetők elfordítják tekintetüket a csonkról és az erdő képviselői felé néznek és így szólnak: / Mi a zsidó nép gyermekei, ma szövetséget kötünk a fákkal. Ujjáültetünk téged, újból élni fogsz, ó erdő és ~~mi~~ nem fogunk soha többé elválni tőled.

Az ültetők esküje.

/Az ültetők vezetője előrejön. Egy leégett faágat tart az egyik kezében, egy fiatal fát a másikban. Odahívja a leégett erdő képviselőjét. Az ültetők vezetője kinyújtja a kezét. A leégett erdő képviselője egyik kezét a törzsre, a másikat a palántára teszi./

Az ültetők vezetője: Esküszünk erre a halott törzsre és erre az ébredező palántára, hogy szövetségre lépünk a fákkal és az emberekkel. Meg fogjuk tartani eskünket.

/Az ültetők felemlik palántáikat a fejük fölé. A többiek szerszámjaikat tartják kezükben./

Együtt: Etén bömidbár erez
sittá vöhadász vöéc semen
aszim böarává bros
tidhar vetaarur jachdav /Jesajahu/

/Elkezdik az ültetést és folytatják az egész jeleneten keresztül. Munkájukat befejezve az ültetők elmennek. Egy gyermek utolsónak marad, mintha elkésett volna munkájával. Egyedül maradván a föld fölé hajol és mondja:/

O föld, anyám, mi most örökre egyesültünk a fiatal palánta által; milyen megindító és nagyszerű dolog ez!

/Kezeivel elrendezi a földet a palánta körül, felkel és kimegy./

Az ültetési lánc /vége/

/Az összes ültetők újból megjelennek a színen. Párosával menetelnek, egy ágakból font láncot hozva. A menet körüljárja a színpadot énekelve.

Egy chávér megüti a gongot. Mindnyájan felemelik a láncot és kiáltanak:/

Atyáink ültettek a mi részünkre,
Mi ültetünk gyermekeink részére.

Egy gyermek: Mert az én népem élni fog, mint egy fa...

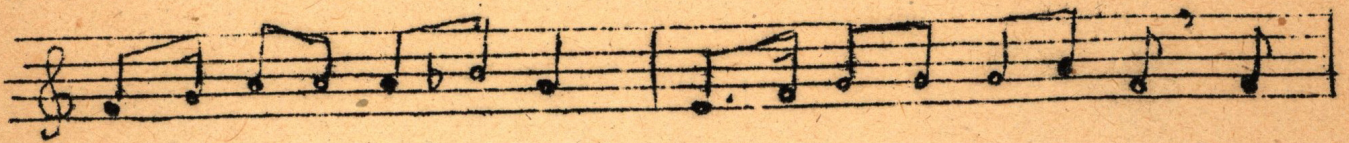
Mind együtt: /csengő hangon/ Amilyen a fa, olyan a nép.

VÉGE

I.

פַּה הוֹלְכִים הַשׁוֹתֵלִים.

גזרזכב

Szövegét l. a 20. oldalán.

II.

הַשִּׁקְדָּה פֹּרְהוֹת

מנשה רכין

Szövegét l. a 20. oldalon.

שיר הנוצח

הזי, הדחלנו הגומה
למטר ולזמנה
השתיל הדרך יגדל -
ופרחה שממה.
מה לי סלע, מה לי חל -
יד ויד עודרת.
תיך ארצנו הקטנה -
ארץ לתפארת

גם פעיר וגם בכפר -
ילד קום ישכים
ויצא לניא ולהר
עם שתילים ירקים.
זה היום נמע ונשתול
ונכה פה שרש.
עוד שנה ועוד שנה -
והנה פה חרש.

שירו שיר לטחיל
מיהודה ועד הגליל
מע וטחל, יעמי זמע,
גם אני וגם אחת!

י. טונפרו

Az I. kotta szövege:
/ kotta a 18 old./

כך הולכים השותלים.

מה יהא מה השותלים?
שתיל יבא ככל נוסח
יער עד יפרש עלו
על ארצנו ענומה,

למה פאתם השותלים?
נך פקדקע וכצר
ונוטות טביב נחפר
בהריב וכמיטור,

כך הולכים השותלים
רן פלכ זפת פיד,
מן העיר זמן הכפר
מן העיר זמן הכפר

פ ט "ו פ ט כ ט

ז. יינכרנ

A II. kotta szövege:
/ kotta a 18 old./

השקדיה פורחת.

נמע כל הר ונבע
סדן ועד פאר טבע;
וארצנו טוב לירש:
ארץ זית ודבש.

הארץ טמנה:
הניע עת למעה ו
כל אחד יקה לו עץ,
באתים נצא חוצץ:

השקדיה פורחת
וטמי פזו זורחת
עפרים מראש כל גו
מבשרות את פא התו.

פו פטמיהני עהג האילנות.
פו פטמט הני עהג האילנות.

דושמן

Az első oldalon lévő Rachel: Hazámhoz c. versének héber szövege:

רק עץ ידי נטעו.
חזמי ירדן שוקטים,
רק שניל ככשו דגלי
על פני ידות.

לא ירתי, לך, ארצי
ולא פארתי שמך
בעלילות נכורה
בטלל קרבות;

רחל

